

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

MODEL 2014

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 20 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAkke	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGSTOEKENNING VAN VRAE
VLAk 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne • Definieer historiese begrippe/terme 	30% (15)
VLAk 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne • Verduidelik inligting verkry uit bronne • Analiseer bewyse uit bronne 	40% (20)
VLAk 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings 	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

2. OPSTELVRAE

2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige ander relevante antwoord.

2.3 Globale assessering van 'n opstel

Die opstel skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures van die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyne/memorandum), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn/memorandum) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie ^
- Verkeerde stelling _____
- Irrelevante stelling |
- |
- |
- Herhaling R
- Analise A√
- Interpretasie 1√

2.5. Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 3	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}26–27
A	VLAK 3	

NASIENMATRIKS VIR OPSTELLE: TOTAAL: 50

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING INHOUD 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAK 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.						14–17	0–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE IDEES VAN DIE SWARTBEWUSSYNSBEWEGING DIE APARTHEIDSREGERING GEDURENDE DIE 1970's UITGEDAAG?****1.1.1 [Uittreksel van bewyse uit Bron1A – V1]**

- Selfbevryding
- Selfstandigheid vir swart mense
- Om van stagnasie te ontsnap
- Om waardigheid aan die onderdruktes te verleen (enige 2 x 1) (2)

1.1.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron1A – V2]

- Suid-Afrikaneers moes dinge vir hulself doen
- Suid-Afrikaneers moes onafhanklik van ander rasse optree
- Selfstandigheid het selftrots onder swart Suid-Afrikaneers bevorder
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.1.3 [Uittreksel van bewyse uit Bron1A – V1]

- Om kwynende gemoedere op te hef
- Om gehawende selfvertroue op te hef
- Identiteit te bevestig en te beklemtoon
- Menswaardigheid te beklemtoon
- Om ongevoeligheid te beveg
- Om selfvertroue te herstel (enige 4 x 1) (4)

1.2.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron1B – V2]

- SASO is gestig om die idees van Swart Bewussyn te propageer
- Om die belange van swart Suid-Afrikaanse studente te beskerm en te bevorder
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.2.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron1B – V2]

- SASO was gebaseer op die filosofie van Swart bewussyn
- SASO was geassosieer met Steve Biko
- SASO het swart Suid-Afrikaanse studente aangemoedig om selfversekerd te wees
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.2.3 [Uittreksel van bewyse uit Bron1B – V1]

- Werkerstaking van 1973
- Die val van die Portugese regimes in Angola en Mosambiek
- Die suksesse van weerstandbewegings in die oorlog in Rhodesië (Zimbabwe) (enige 2 x 1) (2)

1.3 *[Vergelyk die bewyse in Bronne 1A en 1B – L3]***Beide Bron 1A en 1B is eenders in die volgende opsigte:**

- Bron 1A verklaar dat Swart Bewussyn die teelaarde is vir 'n nuwe geslag leiers terwyl Bron 1B verklaar dat SASO jong leerlingonderwysers van Fort Hare en die Universiteit van die Noorde as lede gewerf het.
- Bron 1A verklaar dat Swart Bewussyn 'n studentebeweging wou bekendstel, terwyl Bron 1B verklaar dat SASO gevorm was as 'n beweging om Swart Bewussyn te bevorder
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.4.1 *[Uittreksel van bewyse uit Bron1C – V1]*

- Dit het apartheidsregering uitgedaag
- Swart studentebewegings het studente aangemoedig om vir hulle regte op te staan en te veg
- SB het swart Suid-Afrikaners geleer om krities te dink en selfstandig te wees (1 x 2) (2)

1.4.2 *[Uittreksel van bewyse uit Bron 1C – V1]*

- Nengwekhulu
- Biko
- Pityana
- Copper
- Moodley
- Mafuna (enige 4 x 1) (4)

1.4.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*

- Swart Suid-Afrikaners sou nou gemotiveerd wees om op onafhanklikheid van die wit minderheidsregering aan te dring
- Swart Suid-Afrikaners sou deur hierdie lande geïnspireer word om onafhanklikheid te bekom en sou begeer om vry van die wit minderheidsregering te wees
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

1.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*

- Hulle het die stryd teen apartheid verskerp
- Hulle het byeenkomste regoor die land gereël
- Hulle het verskeie anti-apartheidsbyeenkomste gehou
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

1.5.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron1D – V2]*

- Dit herdenk Steve Biko se politieke invloed in Suid-Afrika gedurende die 1970s
- Steve Biko het gedien as 'n inspirasie vir die meeste Suid-Afrikaners
- Steve Biko se idees het 'n groot impak op Suid-Afrika gehad.
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

1.5.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron1D – V2]

- Biko het 'n ferm en langtermynerefenis vir SA se vryheidstryd nagelaat
- Swart Bewussyn se idees is steeds relevant
- Steve Biko word beskou as een van die belangrikste politieke helde/martelaars in Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

1.6 [Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bronne1A, 1B, 1C en 1D – V3]

Kandidate kan Bron 1A, Bron 1B, Bron 1C of Bron 1D kies om die bruikbaarheid daarvan te ondersteun

BRON 1A

- Die bron bevat kernidees oor die filosofie van Swart Bewussyn
- Die bron verskaf 'n definisie van Swart Bewussyn
- Die bron beskryf die redes vir die totstandkoming van Swart Bewussyn
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1B

- Die bron beskryf die trefkrag van Swart Bewussyn
- Organisasies wat met Swart Bewussyn geassosieer is, is in die bron genoem
- Die bron beskryf hoe onderwysers, studente en leerders beïnvloed is deur die filosofie van Swart Bewussyn
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1C

- Die bron verduidelik die trefkrag van die Swartbewussynsbeweging
- Die bron noem die verskillende leiers van die Swartbewussynsbeweging
- Die bron skets die uitdagings waarvoor die Swartbewussynsbeweging te staan gekom het.
- Enige ander relevante antwoord.

BRON 1D

- Die bron toon die invloed wat die idees van Swart Bewussyn op Suid Afrika gehad het
- Die bron verskyn in 'n nasionale koerant waar Steve Biko uitgebeeld word as die 'Vader' van Swart Bewussyn in Suid-Afrika
- Die spotprent bring hulde aan die nalatenskap van Biko
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

1.7 [Interpretasie en evaluering van bewyse uit bronne en historiese kennis V3]

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

- Bevestig selftrots en dissipline onder swart Suid-Afrikaners om hulle self te laat geld en om aan te dring op gelykheid (Bron 1A)
- Om die negatiewe effek van Bantoe-onderwys bloot te stel (Bron 1B en 1C)
- Om politieke bewustheid onder swart Suid-Afrikaners te verhoog (Bron 1A en 1B)
- Die gaping wat deur verbode vryheidsorganisasies nagelaat is te vul (Bron 1C)
- Die jong generasie is geïnspireer deur die idee dat om swart te wees die moeite werd was om voor te veg (Bron 1B en 1C)
- Swart Suid-Afrikaners wou gesamentlik apartheid beëindig
- Weier om minderwaardige onderwys te aanvaar
- Lei tot die totstandkoming van SASO (Bron 1B)
- Breek weg van wit gedomineerde organisasies soos NUSAS (Bron 1B)
- Instel van gemeenskapstrukture soos die Zanempilo-kliniek
- Inspireer studenteboikotte en -optogte
- Enige ander relevante antwoord.

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. toon geen of min begrip van hoe die idees van Swart Bewussyn die apartheidsregime gedurende die 1970's uitgedaag het nie. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor die onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie. 	Punte 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp, bv. toon begrip van hoe die idees van Swart Bewussyn die apartheidsregime gedurende die 1970's uitgedaag het • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier 	Punte 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. gebruik relevante bewyse om 'n deeglike begrip te toon die idees van Swart Bewussyn die apartheidsregime gedurende die 1970's uitgedaag het • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n deeglike begrip van die onderwerp toon 	Punte 6–8

(8)
[50]

VRAAG 2: HOE HET DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) SUID-AFRIKA GEHELP OM DIE VERLEDE TE AANVAAR?**2.1.1 [Uittreksel van bewyse uit Bron 2A – V1]**

- Om genesing en versoening te verseker onder slagoffers en oortreders van politieke geweld deur belydenis
- Die WVK het die waarheid aangemoedig
- Het gehoop om genesing deur vergifnis te verkry
- Om 'Versoening en Nasionale Eenheid' vir alle Suid-Afrikaners te bring
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

2.1.2 [Uittreksel van bewyse uit Bron 2A – V1]

- Slagoffers het erkenning en bevestiging vir hulle pyn en lyding ontvang
- Vergifnis het tot genesing bygedra (2 x 1) (2)

2.1.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]

- Apartheid word as 'n 'dier' beskryf
- Die skending van menseregte het baie Suid-Afrikaners se lewens vernietig.
- Die WVK het beoog om die skending van menseregte te openbaar
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

2.1.4 [Uittreksel van bewyse uit Bron 2A – V1]

- Deur vergifnis
- Die oortreders bely die menseregtemisdaad wat hulle gepleeg het
- Erkenning van pyn en lyding wat die oortreders vir slagoffers veroorsaak het
- Enige ander relevante antwoord (3 x 1) (3)

2.1.5 [Interpreteer en evalueer informasie uit Bron 2A – V3]**Tot 'n groot mate omdat:**

- Slagoffers het openbare erkenning ontvang
- Apologie en vergifnis is aangebied
- Sekere families het berusting gekry
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

2.2.1 [Interpretasie van Bron 2B – V2]

- Die WVK het lig gewerp op die skending van menseregte wat deur die apartheidsregering gepleeg is
- Ontbloot die waarheid sodat 'n proses van genesing kan plaasvind
- Maak oortreders aan die slagoffers bekend
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2.2 [Interpretasie en verduideliking van informasie uit Bron 2B – V2]

- Die gebeure wat plaasgevind het, was boos
- Niemand wou dit hanteer nie
- Dit het moord en teregstelling vir politieke redes ingesluit
- Baie Suid-Afrikaners het nie van hierdie gruweldade geweet nie
- Mense met mag was bereid om doellose moorde regverdig
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

2.3.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]

- Die apartheidsregering was die rede dat sy 'n weduwee geword het
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

2.3.2 [Uittreksel van bewyse uit Bron 2C – V1]

- Sy wou die waarheid oor haar man se dood hoor. (1 x 2) (2)

2.3.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]

- Volgens haar was die WVK 'n politieke proses
- Volgens haar het die WVK nasiebou en die totstandkoming van die reënboognasie bevorder ten koste van menselewens
- Die WVK het plaasgevind sonder om die sielkundige trauma in ag te neem wat mense ervaar het en hoe hierdie mense werklik gevoel het (enige 2 x 1) (2)

2.4.1 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2D – V1]

- Dit het versoening aanvaar en waarheid vir geregtigheid opgeoffer.
- Die proses van versoening het boosheid aanvaar sonder om die lyding en foltering van die families van slagoffers in ag te neem
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

2.4.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]

- Dit het die pyn en lyding wat veroorsaak was erken
- Dit wou die waarheid van gebeure in die verlede ontbloot
- Erken die ongeregthede van die apartheidstelsel
- Enige ander relevante antwoorde. (enige 1 x 3) (3)

2.4.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]

- Om die oortreders te vergewe sonder om eers die omvang van die menseregteskendings wat die slagoffers moes ervaar het, vas te stel
- Aanvaar mondelinge getuienis as die waarheid sonder om die bewyse te vergelyk
- Aanvaar dat die seerkry deur boosheid veroorsaak was
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4.4 [Verduideliking van 'n historiese konsep in Bron 2D – V2]

- Wanneer dinge aangepak word met regverdigheid, eerlikheid, integriteit
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

2.4.5 [Interpretasie en evaluering van informasie in Bron 2D – V3]

- WVK erken dat die apartheidstelsel verkeerd was
- WVK het die skending van menseregte beklemtoon
- WVK het die pyn en lyding van die slagoffers erken
- WVK het die stilte verbreek en toegelaat dat die waarheid vertel en gehoor word
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

2.5 [Interpretasie en evaluering van informasie van die bronne – V3]

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

JA

- Die WVK het gepoog om die erge menseregteskendings aan te pak (Bron 2A)
- Dit het toegelaat dat die waarheid bekend gemaak word (Bron 2A en 2B)
- Dit het familieledede van slagoffers die genesing gegee wat hulle nodig gehad het (Bron 2C)
- Belydenis het tot vergifnis gely (Bron 2C)
- Bevorder genesing (Bron 2D)
- Bygedra tot nasionale eenheid en versoening (Bron 2D)
- Bygedra tot nasiebou en die konsep van 'n reënboognasie. (Bron 2D)
- Enige ander relevante antwoord.

NEE

Kandidate moet hul antwoorde met die relevante voorbeelde staaf

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip van hoe die WVK Suid-Afrikaners gehelp het om vrede met die verlede te maak nie. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor die onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie. 	Punte 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp, bv. toon begrip van hoe die WVK Suid-Afrikaners gehelp het om vrede met die verlede te maak • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier 	Punte 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. gebruik relevante bewyse om 'n deeglike begrip te toon van hoe die WVK Suid-Afrikaners gehelp het om vrede met die verlede te maak • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n deeglike begrip van die onderwerp toon 	Punte 6–8

(8)
[50]

VRAAG 3: HOE HET GEWONE MENSE NA DIE 1990's OP GLOBALISERING GEREAGEER?

3.1.1 [Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 3A – V2]

- Dit is 'n globale netwerk van ekonomie, kommunikasie en handel wat die
- Wêrelddorpie ('global village') monopoliseer.
- Enige ander relevante antwoord. (1 x 2) (2)

3.1.2 [Uittreksel van bewyse uit Bron 3A – V1]

- Toename in internasionale handel
- 'n Maatskappy kan in meer as een land bedrywig wees
- Groter afhanklikheid van die globale ekonomie
- Om kapitaal, goedere en dienste vrylik te beweeg
- Erkenning van maatskappye soos McDonald's en Starbucks (enige 2 x 1) (2)

3.1.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]

(a)

- Om werk in ekonomies minder ontwikkelde lande te verskaf
- Goedkoper produkte
- Om inkomste aan plaaslike gemeenskappe te verskaf
- Toegang tot nuwe produkte
- Toegang tot nuwe tegnologie
- Belegging in ekonomies minder ontwikkelde lande
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b)

- Kitskos is nie 'n gesonde opsie nie
- Om natuurlike hulpbronne in ekonomies minder ontwikkelde lande uit te buit
- Om arbeid uit te buit
- Besoedeling van die omgewing
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.4 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]

JA

- McDonald's is 'n multinasionale maatskappy wat sy ekonomiese mag en beheer toon
- McDonald's het 30 000 restaurante in 119 lande. Dit bewys hoe hulle domineer.
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

Indien kandidate nie saamstem nie moet hulle ander relevante bewyse gee.

3.1.5 [Uittreksel van bewyse uit Bron 3A – V1]

- Om goedkoop arbeid te verskaf
- Om grondstowwe te voorsien
- Enige ander relevante antwoord (2 x 1) (2)

3.2.1 [Uittreksel van bewyse uit Bron 3B – V1]

- China/Sjina
- Indië
- Bermuda (enige 2 x 1) (2)

3.2.2 [Analiseer en Interpretiering van bewyse uit Bron 3B – V3]

- Hulle was ontsteld omdat hulle in die nabye toekoms sonder werk sou wees (Fabrieke na China/Sjina)
- Uitbesteding/Uitkontraktering van ekonomiese aktiwiteite het wrok veroorsaak (Werk na Indië)
- Wrewel teenoor die kapitalistiese base wat nie wins in die ontwikkelde lande wou belê nie
- Wrewel teenoor Kerry omdat hy Amerika vir Kanada verlaat het omdat hy een van die rykste politici geword het wat deur die globale ekonomie bevoordeel is.
- Gewone patriotiese mense kan hierdie spotprent beskou as 'n belediging vir hulle regering en kan dus kwaad of bevooroordeel wees
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

3.2.3 [Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3B – V2]

- Hy wou die indruk skep dat hy nie saamstem met die manier waarop die kapitaliste besigheid in Amerika doen nie.
- Sy optrede word bevraagteken omdat hy na 'n ander ekonomies meer ontwikkelde land gaan
- John Kerry is een van die rykste politici in Amerika en is baie bevoordeel deur globalisering
- Die omgewing, soos in die spotprent gesien kan word, word deur die uitlatings van die drie skepe besoedel – Kerry is 'n politikus wat 'n veldtog vir skoon lug in Amerika bekend gestel het (Clean Air Act).
- Enige ander relevante antwoord. (enige 1 x 2) (2)

3.3 [Vergelyking van Bron 3A met Bron 3B – V3]

- Beide bronne verwys na die globalisering van die ekonomie
- Beide bronne verwys na die instelling van MNM'e en TNM'e in ontwikkelende lande
- Beide bronne verwys na die werkskeppingsgeleenthede in ontwikkelende lande
- Beide bronne verwys na die besoedeling van die omgewing deur MNM'e en TNM'e
- Beide bronne verwys na die rykdom wat deur MNM'e en TNM'e, waarby die plaaslike gemeenskappe nie sal baat vind nie, gegenerereer word.
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

3.4.1 [Uittreksel van bewyse uit Bron 3C – V1]

- Wêreldhandelsorganisasie (1 x 1) (1)

3.4.2 [Interpreteer bewyse uit Bron 3C – V2]

- Die Wêreldhandelsorganisasie het nie die regte van die werkers beskerm nie
- Werkers is uitgebuit
- Hulle het geen werksekuriteit gehad nie
- Hulle is nie toegelaat om aan unies te behoort nie
- Enige ander relevante antwoord. (enige 2 x 2) (4)

3.4.3 [Uittreksel van bewyse uit Bron 3C – V1]

- Hulle was geleerd
- Hulle was ingelig oor die dinge wat hulle lewens beïnvloed het
- Hulle was goed ingelig oor kwessies rakende die aktiwiteite van die Wêreldhandelsorganisasie
- Hulle het hul huiswerk gedoen
- Hulle het werksinkels en seminare bygewoon (enige 2 x 1) (2)

3.4.4 [Uittreksel van bewyse uit Bron 3C – V1]

- Geneties gemanipuleerde voedsel
- Hongerloonfabrieke
- Die stroop van woude
- Wette om diere te beskerm
- Beeshormone
- Vergiftiging van lug, water, grond
- Amerikaners het hulle werk verloor ten koste van oorsese markte (3 x 1) (3)

3.5 [Onttrek bewyse uit 'n visuele bron – Bron 3D – V1]

- Gewone mense was gekant teen die Wêreldhandelsorganisasie (WHO)
- Die Wêreldhandelsorganisasie het die mens en natuur uitgebuit
- Die Wêreldhandelsorganisasie se handelsooreenkomste het die MDK's bevoordeel
- Mense wou 'n stem hê in die Wêreldhandelsorganisasie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

3.6 [Vergelyk Bron 3D met Bron 3C om tot 'n gevolgtrekking te kom – V3]

- Beide bronne toon dat die protes teen die WHO gefokus het op die uitbuiting van mense en die natuur
- Beide bronne toon dat die betogers ongelukkig was oor die wyse waarop handelsooreenkomste van die WHO die rykes bevoordeel het
- In beide bronne is die protes gemik teen die globalisering van die ekonomie
- Beide bronne verwys na die aktiwiteite van die Wêreldhandelsorganisasie, o.a. besoedeling van lug, water en land
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.7 [Interpretasie en evaluering van bewyse van al die bronne – L3]

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

- Globalisering het die gaping tussen ryk en gewone mense laat groter word (Bron 3A)
- Gewone mense verskaf goedkoop arbeid vir MNM'e en TNM'e (Bron 3A)
- Winste het nie die gewone mense bevoordeel nie (Bron 3A)
- Werkloosheid was endemies a.g.v. geglobaliseerde ekonomie (Bron 3A)
- TNM'e en MNM'e het plaaslike besighede gesluit (Bron 3B)
- Swak werksomstandighede en lae lone
- Weerstand teen 'n geglobaliseerde ekonomie het gelei tot protes(Bron 3C en 3D)
- Gewone mense het globalisering as uitbuiting gesien(Bron 3C en 3D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. toon geen of min begrip van hoe die globalisering van ekonomiese beleide gewone mense beïnvloed het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor die onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie. 	Punte 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou grootliks verband met die onderwerp, bv. toon begrip van hoe die globalisering van ekonomiese beleide gewone mense beïnvloed het • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier 	Punte 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. gebruik relevante bewyse om 'n deeglike begrip te toon van hoe die globalisering van ekonomiese beleide gewone mense beïnvloed het • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n deeglike begrip van die onderwerp toon 	Punte 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE**VRAAG 4**

[Beplan, konstrueer en bespreek 'n argument wat gebaseer is op bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie bekwaamhede]

SINOPSIS

Kandidate moet krities ondersoek of Botha se beleid van verdeling en oorheers 'politieke selfmoord' was.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul opstel insluit

- Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem ten opsigte van Botha se beleid van verdeling en oorheers van die onderdrukte massas Suid-Afrikaners.

UITBREIDING

- Botha se beleid van 'verdeel en heers' (hervorm)
 - Pogings om apartheid te hervorm
 - Die Driekamerparlement en die reaksie van swart Suid-Afrikaanse politieke organisasies
 - Reaksie op Botha se hervormings, die vorming van die UDF, bv. die UDF se 'miljoen handtekeninge'-veldtog
 - Verskerpte binnelandse verset, bv. gewelddadige protes in die Vaal Driehoek
 - Verbanning van politieke organisasies (AZAPO, UDF)
 - Aanhouding van politieke aktiviste, bv. Thloki Mofokeng en S'celo Dlomo
 - Verbanne organisasies soos die ANC het 'n beroep gedoen dat die land onregeerbaar gemaak moes word
 - Instelling van die noodtoestand 1985–1986
 - Onderwysstryde – Education Crisis Committee, COSAS, ens.
 - Ontstaan en impak van die MDM
 - Apartheid by 'n kruispad – land onregeerbaar
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante samevatting.

[50]

VRAAG 5

[Bepal, konstrueer en bespreek 'n argument wat gebaseer is op bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie bekwaamhede]

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie met die stelling en toon hoe die geweld die onderhandelingsproses in die 1990's in Suid-Afrika negatief geraak en verhinder het. As kandidate NIE SAAMSTEM met die stelling NIE, moet hulle hul antwoorde met relevante voorbeelde staaf.

As kandidate SAAMSTEM met die stelling, moet hulle die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul opstel insluit:

- Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem en die verskillende uitdagings aandui wat gelei het tot die ineenstorting van die onderhandelingsproses.

UITBREIDING

- Samesprekings oor samesprekings (kort agtergrond)
 - Groote Schuur-minuut
 - Uitbreek van geweld in Sebokeng
 - Pretoria-minuut
 - KODESA 1
 - Boipatong-slagting en die impak daarvan
 - Rekord van Verstandhouding
 - Bhisho-slagting en die impak daarvan
 - KODESA 2
 - Veelparty-onderhandelingsforum
 - Oorgangsklousule
 - Sluipmoord op Chris Hani
 - Verkiesingsdatum vasgestel en Mandela tot die eerste swart president verkies
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante samevatting.

[50]

VRAAG 6

[Beplan, konstrueer en bespreek 'n argument wat gebaseer is op bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie bekwaamhede]

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik tot watter mate die val van die Sowjetunie in 1989 verandering in Suid-Afrika beïnvloed het. Hulle moet, met voorbeelde, aandui of die ineenstorting die enigste faktor was wat die weg gebaan het vir onderhandelinge tussen die Nasionale Party en die African National Congress. Hulle moet standpunt inneem en hul antwoord met historiese bewyse staaf.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul opstel insluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui tot in watter mate die val van die Sowjetunie in 1989 veranderinge in Suid-Afrika beïnvloed het en hul standpunt met relevante voorbeelde staaf.

UITBREIDING

Wanneer kandidate sê dat die val van die Sowjetunie 'n betekenisvolle impak op Suid-Afrika se politieke toekoms gehad het, moet hulle die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

EKSTERNE FAKTORE

- Die val van die Berlynse Muur, het die hervormingsproses in Suid-Afrika beïnvloed
 - Suid-Afrika kon nie meer die gevaar van kommunisme gebruik om steun te verkry nie SA kon nie meer op Westerse ondersteuning staatmaak vir sy anti-kommunistiese standpunt nie
 - Die Nasionale Party se vrees vir 'n kommunisties-beheerde ANC het ook verdwyn
 - Die NP was nou bereid om met die ANC te onderhandel
 - Die ANC is ook geraak deur die val van die Sowjetunie
 - Na die vernietiging van kommunisme, was die Sowjetunie nie langer bereid om die ANC te ondersteun nie.
 - Dit het die ANC gedwing om met die NP te onderhandel
 - Invloedryke Suid-Afrikaners het geglo dat gesprekke met die ANC nodig was om die onrus in die land te beëindig
 - Na die onttrekking van Kubaanse troepe uit Angola, kon die ANC nie meer van daar optree nie
 - Die ANC moes sy posisie heroorweeg en het begin om toenadering te soek by Westerse lande
 - Die onafhanklikheid van Namibië, het beide die NP en ANC aangemoedig om vreedsame onderhandelings na te streef
 - Die NP het gesien dat meerderheidsregering het nie die bekendstelling van kommunisme beteken het nie
 - Die val van kommunisme was 'n kritiese faktor wat bygedra het tot verandering in SA De Klerk se toespraak op 2 Februarie 1990 het apartheid beëindig
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet hul standpunt saamvat met 'n relevante slot m.b.t. hoe die ineenstorting van die Sowjetunie gelei het tot verandering in SA of in hoe 'n mate eksterne en interne druk hiertoe bygedra het.

Wanneer kandidate sê dat die val van die Sowjetunie politieke veranderinge in Suid-Afrika tot 'n mindere mate beïnvloed het, moet hulle die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

INTERNE FAKTORE

- In die 1980's het die Suid-Afrikaanse regering 'n veranderde wêreldorde in die gesig gestaar
 - SA was geïsoleerd/die meeste buurstate het onafhanklikheid verkry
 - Teen die einde van 1989, het die Sowjetunie verbrokkel/Die Berlyne muur het geval
 - Veranderinge in die wêreld het tot die einde van apartheid bygedra
 - Die ineenstorting van die USSR het die ANC van sy vernaamste steun ontnem
 - Die NP se aanspraak dat hy SA teen 'n kommunistiese aanslag wou beskerm, het onrealisties geword
 - Westerse wêreldmoondhede het die gedagte ondersteun dat SA sy probleme vreedsaam en demokraties oplos
 - Die regering het begin glo dat hervorming nodig was om die ontwikkeling van 'n sterk swart middelklas in te sluit wat kon dien as 'n 'skans teen 'n revolusie'
 - PW Botha se 'Totale Strategie' het nie gewerk nie
 - Na PW Botha se beroerte, word hy deur FW de Klerk opgevolg
 - FW de Klerk het begin aanvaar dat die swart stryd teen apartheid nie 'n sameswering uit Moskou was nie
 - Dit het de Klerk in staat gestel om in gesprek te tree met die bevrydingsorganisasies
 - Op 2 Februarie 1990 kondig De Klerk 'n nuwe en regverdig konstitusionele bedeling aan
 - Hy verklaar die einde van apartheid
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante samevatting.

Kandidate kan ook aandui dat dit beide die interne en eksterne faktore was wat bygedra het tot verandering in Suid-Afrika

[50]

TOTAAL: 150